

Rom 12, 17

17: Gjengjeld ikke noen ondt med ondt! Legg vinn på det som er godt overfor alle mennesker!

Gjengjeld ikke noen ondt med ondt! Her fortsetter apostelen med å formane til et godt og kristent liv menneskene imellom. Og her tar han opp en tendens som sitter ganske dypt i vår natur; tendensen til å gjengjelde ondt med ondt. Denne tilbøyeligheten er så sterk hos oss at selv de som har en mer mild og forsiktig natur, likevel når de blir forulempet, kjenner trangen til å gjengjelde. F. eks. etter å være rammet av vonde ord, gi tilbake "med samme mynt". Eller fordi noen én gang avviste oss i noe vi trengte hjelp til, da selv å avvise dem ved neste korsvei, osv. Ja, dette er en så allmenn og mektig trang i vår natur, at det er bare Guds nåde, bare Kristi kjærlighet utgytt i våre hjerter som kan ha mulighet for å tømme ut og rense dette hevners beger. Og likevel kommer det nok ikke til å skje uten at vi våker, kjemper og ber.

Her kunne så noen stusse litt, og mene at så onde er de da tross alt ikke. Noe så grovt som et slags hevnbegjær tror de da ikke finnes i dem. Men bedra ikke deg selv! Du hevner vel ikke verken med hånden eller med andre grove gjerninger. Men hvordan går det med tungen, "den er en ustyrlig ondskap, full av dødelig gift" (Jak 3: 8). Hvis du får rede på at noen har sagt noe vondt om deg, - er du da ikke fristet til selv å si noe vondt om dette menneske, som gjengjeld? Selv om det kanskje skjer i fine og listige former, så maler du et skrekkelig bilde av denne personen. Å, for en giftig ondskap Herrens øyne da får se! Og er ikke dette nettopp å "gjengjelde ondt med ondt"? Vi kan ikke bortforklare at dette hevners beger står som en av de sterkeste tilbøyelighetene vi har i vår natur. Derfor finner vi også svært ofte formaninger på dette området i Guds ord (se f. eks. 1Tess 5: 15, 1Pet 3: 9, Mat 5: 39).

Men så blir det viktige spørsmålet; hvordan skal vi kunne stå imot så sterke krefter? Vi har ofte nevnt de vanlige midlene i alle fristelser; særlig bruken av Ordet, våke, be og kjempe. Særlig mot denne sterke makten i vår natur (til å gjengjelde ondt med ondt) har vi ett spesielt kraftig middel. Det er at vi stadig dypere og dypere lærer å kjenne vår egen ondskap og vår store skyld innfor Gud, og samtidig får beholde troen på at vi i Kristus Jesus eier hans konstante miskunn over oss. Hvis du fristes til å bli opptatt med din brors ondskap, så drives du straks til å gjengjelde på et eller annet vis. Kanskje det ikke skjer på noen verre måte enn med et tvert oppsyn eller et lite bittert ord. Men vær da snar til å vende blikket mot dine egne mange og store synder mot Gud, og tenk på hvordan han hver eneste gang gjerne vil tilgi deg! "Han gjør ikke med oss etter våre synder, og gjengjelder oss ikke etter våre misgjerninger" (Sal 103: 10). Ikke med ondt, nei, ikke en gang med sin rettfærdige dom gjengjelder Gud overfor oss. Tvert imot lot han sin egen elskede Sønn dø for oss syndere, mens vi ennå var fiender og ugudelige (kap. 5: 6-10).

Skulle da ikke denne Guds inderlige miskunnhet også bevege oss til å tilgi vår neste? (Ef 4: 32, Kol 3: 12-13). Men hvis dette ikke skjer. Hvis vi bare fortsetter å hate vår neste, vil hevne oss og ikke vise miskunn, da har Herren Kristus sagt at da skal også vi stå overfor en dom uten miskunn (se Mat 18: 23-35, 6: 14, konf. Jak 2: 13). Det er altså ikke nok med tanker og ord, men at vi virkelig gjør det Kristus lærer. At vi tror hans nåde og elsker vår neste. Ja, følger etter Kristi eksempel. "Da han ble hånet, hånte han ikke igjen. Da han led, truet han ikke" (1Pet 2: 23). Vi kan ikke gjøre dette fullkomment, som han. Men vi må alltid øve oss i dette. "Se til", sier Paulus, "se til at ingen gjengjelder ondt med ondt" (1Tess 5: 15). Ja, i dette forholdet kreves det virkelig at vi må "se til", passe på, være opptatt med ... For dette hevnbegeret søker seg opp mange skjulte framkomstveier. Særlig kan det som sagt skje med en listig og giftig tunge. Når en ikke kan ramme et menneske på noen annen måte, så kan et ord være nok til å svartmale denne personen for andre. Å, hvor mye elendighet, ondskap og selvhedelse som blomstrer, bare på grunn av bevisst giftige ord blant menneskene! Hvis dette også skjer innen de kristnes flokk, og de som står utenfor blir oppmerksomme på dette - tenk da for en skam og for et anstøt dette må føre over kristennavnet! Det ser ut til at det må være akkurat dette Paulus tenker på, når han nå fortsetter slik:

Legg vinn på det som er godt overfor alle mennesker! Ordet som er oversatt med "godt" betyr egentlig vakkert, prydlig, og dermed også edelt eller "vakkert i moralsk forstand". Her vil apostelen dermed ha sagt: Legg vinn på det gode overfor alle mennesker, i samme ånd som når du av hjertet tilgir, istedenfor å gjengjelde ondt med ondt. Det samme tar apostelen opp i 1Tess 5: 22: "Avstå fra enhver form for ondskap!" I alle menneskers øyne må det jo framstå som noe ondt, når vi gjengjelder ondt med ondt. Men i samme grad vil det jo også være vidunderlig for mennesker å få se konkret bevis på en seirende kjærlighet, når noen bare gjør alt mulig godt mot en som er hans uvenn. For dette står jo i så skarp kontrast til all menneskelig natur. Men dermed lyser det også desto sterkere opp som det det virkelig er: et guddommelig verk på jord.

Og derfor er det også spesielt gjennom et slikt verk vi etter Kristi ord kan bli mer lik Gud. For straks han har sagt: "Elsk deres fiender, velsign dem som forbanner dere, gjør godt mot dem som hater dere", så tilføyer han: "Slik skal dere være som barn av deres Far i himlene. For han lar sin sol gå opp over onde og gode, og han lar det regne over rettferdige og urettferdige" (Mat 5: 44-45). Tenk at det virkelig er noen som allerede her på jord likner Gud selv, på samme måte som barn likner sin far -! Det må i sannhet være herlig å få se dette blant oss.

"Det som er godt overfor alle mennesker" sier Paulus. Vanligvis kan ikke verden se eller verdsette det hellige. Tvert imot forkaster de heller den mest hellige nidkjærhet som noe vondt. Men når Gud gjennom sine barn virker så stor miskunnhet mot dem som gjør oss vondt, ser vi derimot at verden, i alle fall til en viss grad verdsetter dette. Som sammenhengen også viser, er det derfor først og fremst om slike barmhjertighetsgjerninger Paulus sier: "Legg vinn på det som er godt overfor alle mennesker!" Men så gjelder dette dessuten selvsagt også alt det Guds ord taler om hvordan de kristne skal være. Paulus sier f. eks. i Fil 4: 8: "For øvrig, brødre, det som er sant, det som er

sømmelig, det som er rettferdig, det som er rent, det som er verd å elske, alt som det tales vel om, om det er et ærbart liv, og om det er noe som er verd å bli rost, så legg dere alt dette på sinne!".

Det samme taler han om i 2Kor 8: 21: "Vi vil gjerne legge vinn på det som er ære verd, ikke bare i Herrens øyne, men også i menneskers øyne". Dette gjaldt nok først og fremst hvordan de skulle forvalte gavemidlene til de fattige. Men det er samtidig også en allmenn regel, slik vi så det av ordene: "Avsky det som er ondt" (sv: "Avhåll eder från allt slags ont"). Av dette skal vi så lære at en kristen ikke alltid bare kan overse hvordan andre mennesker bedømmer ham. Han kan ikke bare si at "når jeg har en god samvittighet, bryr ikke jeg meg om hva andre måtte mene om meg".

Dette kan vel i enkelte tilfeller være riktig, men slett ikke i alle. At verden kaller det gode ondt, og avviser at Gud har virket noe som helst i deg; din omvendelse, din tro og bekjennelse, det må vi selvsagt alltid ta avstand fra. Men her er det tale om det som er "godt overfor alle mennesker" - altså en vurdering etter det som etter allmenn oppfatning er godt eller vondt, eller etter den loven som er skrevet i vår samvittighet. Det som synes å være i strid med dette, bør vi selvsagt ikke gjøre. Noe ganske annet er det når det enkelte menneske på grunn av egne spesielle holdninger eller misunnelse erklærer noe for vondt, som ikke etter allmenn oppfatning er det. Som f. eks. når fariseerne klandret Herren Kristus at han styrket sine utmattede krefter med vin. Men se hvordan han da selv reagerer på dette! Han forteller selv at de kalte ham for en "storeter og vindrikker" (Luk 7: 34). Likevel fortsatte han helt til hans siste kveld å "drikke av vintreets frukt". For her dreide det seg ikke om svake sjeler som kunne ta anstøt. Her var det fiendtlig innstilte fariseere som bare søkte etter noe de kunne laste ham for. Når vi derimot står overfor svake sjeler som kan komme til å lide på grunn av vår bruk av ellers uskyldige ting, da lærer apostelen at vi for kjærlighetens skyld ikke skal gjøre det som kan bli til anstøt for dem (se kap. 14: 14-22, 1Kor 8: 10-13).